

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ВИЩОЇ ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО: ОСВІТА І НАУКА

Збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції
14 жовтня 2025 року

Київ 2025

УДК 65.012.8 (082)

О64

*Рекомендовано Науково-методичною радою
Науково-методичного центру ВФПО (протокол від 01.09.2025 № 4)*

О64 Органічне агровиробництво: освіта і наука : збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції, 14 жовтня 2025 р.,
Науково-методичний центр ВФПО. — Київ, 2025. — 181 с.

Відповідальні за випуск: Леся МАЛИНКА, Катерина ШИШКІНА
(Державна установа «Науково-методичний центр вищої та фахової
передвищої освіти»)

Редактор

Ірина СЄРОВА

З метою недопущення порушення автором авторського права та дотримання вимог статті 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» автор подає свої матеріали до редакційної колегії, гарантуючи відсутність плагіату, і несе персональну відповідальність згідно із законодавством щодо достовірності наданої інформації.

4. Bhogal A., White C., Morris N. Project Report №. 620 Maxi Cover Crop: Maximising the benefits from cover crops through species selection and crop management. AHDB Cereals & Oilseeds is a part of the Agriculture and Horticulture Development Board (AHDB). 2010, 111 pp.

5. Zhang J., He W., Wei Z., Chen Y., Gao W. Integrating green manure and fertilizer reduction strategies to enhance soil carbon sequestration and crop yield: evidence from a two-season pot experiment. *Frontiers in Sustainable Food Systems*. 2025. Vol. 8, 1514409.

6. Toungos M.D., Bulus Z.W. Cover crops dual roles: Green manure and maintenance of soil fertility, a review. *International Journal of Innovative Agriculture and Biology Research*. 2019. Vol. 7. №1. P. 47–59.

7. Tsytsiura Y. Potential of oilseed radish (*Raphanus sativus* L. var. *oleiformis* Pers.) as a multi-service cover crop (MSCC). *Agronomy Research*. 2024. Vol. 22. №2. P. 1026–1070.

УДК 634.23:632.4:631.52:631.147

ШКІНДЕР-БАРМІНА Анна, канд. с.-г. наук, старший дослідник
Інститут аграрних ресурсів та регіонального розвитку НААН
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра
Моторного
annaskinder198@gmail.com

СТІЙКІ ДО ГРИБНИХ ХВОРОБ СОРТИ ВИШНІ ДЛЯ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Сучасний розвиток аграрного сектору в Україні та світі дедалі більше орієнтується на принципи сталого виробництва, серед яких провідне місце посідає органічне землеробство. Однією з ключових проблем під час вирощування плодкових культур у таких системах є обмеженість застосування синтетичних засобів захисту рослин. Це створює серйозні ризики для отримання стабільних урожаїв, адже більшість плодкових насаджень уразливі до широкого спектра грибних хвороб (парша, борошниста роса, моніліальний опік тощо). У зв'язку з цим надзвичайної актуальності набуває створення та впровадження у виробництво сортів плодкових культур із підвищеною природною стійкістю до патогенів.

В умовах органічного виробництва, де хімічний захист рослин обмежений, стійкі сорти фактично стають основою технології вирощування. Їх упровадження у виробничу практику дає змогу знизити втрати врожаю від грибних хвороб, зменшити витрати на догляд за садами та водночас забезпечити отримання продукції високої біологічної та харчової цінності. Як результат фермери отримують конкурентні переваги на внутрішньому й

зовнішньому ринках органічної продукції, а споживачі – доступ до безпечних та якісних плодів [1].

Крім того, селекція стійких сортів має стратегічне значення для продовольчої безпеки. З огляду на глобальні кліматичні зміни, поширення нових рас грибних патогенів і зростання вимог до екологічності виробництва, адаптивні сорти стають запорукою стабільності садівництва. Їх інтеграція до інноваційних агротехнологій сприяє формуванню більш стійких агроecosистем, що відповідають сучасним критеріям сталого розвитку.

Отже, створення та впровадження у виробництво нових сортів плодових культур, стійких до грибних хвороб, є важливим складником завдань сучасної селекції та передумовою успішного функціонування органічного землеробства.

Завдяки багаторічній роботі селекціонерів Мелітопольської дослідної станції імені М.Ф.Сидоренка ІС НААН створено низку сортів вишні та вишне-черешневих гібридів (дюків), з-поміж яких є стійкі до грибних хвороб [2]. З метою виділення сортів, придатних для закладання садів різного призначення, проводили оцінку сортів вишні і дюків селекції МДСС імені М.Ф. Сидоренка в умовах південного Степу з 2004 по 2022 рр. в насадженнях Державного підприємства «Дослідне господарство «Мелітопольське». Ґрунти дослідних ділянок темно-каштанові, слабосолонцюваті, рік садіння насадження 2001, схема – 6 x 4 м, підщепа – сіянці вишні магалєбської. Умови вирощування – без зрошування. Обліки та спостереження проводили за стандартними методиками з сортовивчення.

За період досліджень погодні умови склалися так, що дали змогу оцінити сорти за стійкістю до низьких зимових температур, пізньовесняних заморозків, стійкістю сортів до ураження грибними хворобами, а також за стабільністю прояву ознак. Наводимо характеристику двох сортів, що виокремлені за стійкістю до найбільш шкодочинної хвороби вишні – моніліального опіку: Сіянець Туровцевої та Солідарність [3, 4]. Сорти зареєстровані у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні, і рекомендовані для вирощування в степовій зоні України.

Сорт **Сіянець Туровцевої** одержано в Інституті зрошуваного садівництва ім. М.Ф.Сидоренка НААН від схрещування сорту вишні Гріот Подбельський сумішшю пилку сортів черешні Мелітопольська чорна + Ізюмна. Автори – В.О.Туровцева, М.І.Туровцев, А.М.Шкіндер-Барміна.

Дерево сильноросле, швидкоростуче. Крона широкооувальна, піднесена, середньої густоти. На підщепі сіянці вишні магалєбської у плодоношення вступає на 4-й рік після садіння в сад. Тип плодоношення змішаний (на букетних гілочках та однорічних пагонах). Середня врожайність у 9-10-річному віці становить до 25-32 кг з дерева, а максимальна – до 39 кг.

Плоди великі, одномірні, округлі, масою 6,0-7,4 г. Відрив плодоніжки від плода сухий (рис.1.). Забарвлення плода темно-червоне. М'якоть темно-червона, ніжна, соковита. Сік червоний. Кісточка масою 0,4 г, округла, вільна.

Смак кисло-солодкий. У плодах міститься 19,1 % сухих речовин, 11,0-12,3 – цукрів, 1,20 % кислот та 9,2 мг/% аскорбінової кислоти. Дегустаційна оцінка свіжих плодів – 4,6-4,9 бала. В умовах Мелітополя плоди досягають у третій декаді червня (20-27 червня), універсального призначення.

Сорт характеризується стійкістю до моніліозу – в епіфітотійний рік ураження до 1 бала. Посухостійкість сорту добра. Зимостійкість – середня, дерева витримують в стані вимушеного спокою морози до мінус 29°C без видимих ушкоджень, але підмерзання бутонів у бруньках досягає 72%.

Рис.1. Плоди сортів вишні Сіянець Туровцевої та Солідарність

Сорт самобезплідний. Кращі запилювачі – сорти черешні Міраж, Талісман. Середня багаторічна дата початку цвітіння – 23-29 квітня.

Сорт вишні **Солідарність** виділено в Інституті зрощуваного садівництва ім. М.Ф.Сидоренка НААН серед сіянців від вільного запилення сорту вишні Жуковська, що ріс в оточенні черешні. Автори сорту В.О.Туровцева, М.І.Туровцев.

Дерево сильноросле, швидкоростуче. Крона розкидиста, середньої густоти. Преважне розташування плодівих утворень на однорічному прирості та букетних гілочках. Деревя вступають у плодоношення на 4-й рік після садіння. Врожайність 43 кг з 10- річного дерева.

Плоди великі, масою 6,5-7,0 г, округлі (рис. 1). Забарвлення плода темно-червоне. Підшкірні крапки малопомітні. Шкірочка тонка, з плода знімається легко. М'якоть червона, ніжна, соковита. Кісточка середня, округла, вільна, середня маса – 0,4 г.

Смак кисло-солодкий. В плодах міститься 14,9 % сухих речовин, 7,5 – цукрів, 1,02 % кислот. Дегустаційна оцінка свіжих плодів – 4,8 бала. Плоди досягають наприкінці третьої декади червня, десертного призначення.

Сорт стійкий до кокомікозу та моніліозу, вирізняється високою посухостійкістю та зимостійкістю. Сорт самобезплідний.

Плодоношення вказаних сортів за період дослідження було стабільним і високим. Ці сорти рекомендуються для вирощування за системами органічного виробництва.

Впровадження сучасних досягнень селекції у виробництво може реалізовуватись інтеграцією в освітні процеси, в тому числі під час підготовки майбутніх агрономів та садівників, адже саме ці знання формують здатність працювати з новими сортами, адаптованими до кліматичних змін, біотичних та абіотичних стресів. Залучення селекційних знань в освітній процес забезпечує майбутніх фахівців інструментами для прийняття ефективних рішень у виробничих умовах.

Список використаних джерел

1. Федоров М.М., Ходаківська О.В., Корчинська С.Г. Розвиток органічного виробництва. Київ : ННЦ ІАЕ, 2011. 146 с.

2. Туровцева В.А., Туровцева Н.Н., Шкіндер-Барміна А.Н. Результаты селекционной работы с вишней и дюками на Мелитопольской опытной станции садоводства имени М.Ф.Сидоренко ИС НААН. *Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів*, 2016. № 2. Т.14. С.227-238.

3. Шкіндер-Барміна А. М. Формування та вивчення колекції вишні (Cerasus vulgaris Mill.) Мелітопольської дослідної станції садівництва для визначення селекційноцінних зразків. *Генетичні ресурси рослин*, 2020. Вип. 26. С. 71-80. DOI: 10.36814/pgr.2020.26.07

4. Шкіндер-Барміна А.М. Адаптивний потенціал сортів вишні і дюків (Cerasus vulgaris Mill.) у південному Степу України. *Садівництво*, 2014. Вип. 68. С. 80-84.

УДК 631.5:338.43(437)

ЩЕРБАК Оксана, канд. с.-г. наук, старший науковий співробітник;

КРУГЛЯК Ольга, канд. екон. наук, старший науковий співробітник

Інститут розведення і генетики тварин ім. М.В. Зубця НААН

ov19792006@gmail.com

ОРГАНІЧНЕ ВИРОБНИЦТВО В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ: ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ТА РИНКОВІ ВИКЛИКИ

Розвиток органічного сільського господарства в Чеській Республіці став можливий після 1989 року, коли у суспільстві країни відбулися докорінні демократичні зміни. Вже на початку 2000-х років Чехія посідала провідне місце у світі за площею земель, відведених під екологічне господарство. В той

ЗМІСТ

ТОМЧУК О. Зниження пестицидного навантаження у технологіях вирощування ріпаку озимого внаслідок використання препаратів комбінаторної фітофунгіцидної та рістрегулювальної дії	3
ЖУЙКОВ О., ЖУЙКОВ Т. Архітектоніка врожаю гірчиці сизої за біологізації технології вирощування культури в Південному Степу	6
МИХАЙЛИК С., ХОМЕНКО Т., СМУЛЬСЬКА І. Сортові ресурси та потреби органічного землеробства	9
АНДРУСЕНКО Н. Органічне агровиробництво як стратегічний чинник забезпечення продовольчої безпеки України в умовах воєнних викликів	12
АФАНАСЬЄВА О., ГОРДЕНКО К. Вплив технології сквашування на якість м'яких сирів: досвід Навчально-практичного центру Липковатівського аграрного фахового коледжу	15
БОЛГОВА Н., ЛУХАНІН Б. Питання безпечності виробництва органічного молока в Україні	16
БУЛЕГА В., СИНЕНКО Т. Органіка як тренд сучасного дієтичного харчування: міфи та реальність	18
ВАРИБРУС В., ТУЗ Н., ВАРИБРУС К. Локальна рослинна сировина як джерело органічних барвників у харчовій промисловості	22
ГАМАЮНОВА В., БАКЛАНОВА Т. Роль бобових культур у відновленні та збереженні ґрунтової родючості	24
ДЕМИДОВА Є. Роль органічного виробництва у формуванні продовольчої безпеки	28
ДОЛГОПОЛОВ О. Органічне тваринництво в галузі бджільництва в Навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного фахового коледжу	31
ІНОЗЕМЦЕВ М., РОМАНОВА Т. Живлення баштанних культур за умов інтенсивного та органічного землеробства на базі СП ФГ «Щедрий лан» Краматорського району Донецької області	33

КІЯНКО Л., ФЕДОРИШИН І. Формування професійної компетентності майбутніх аграріїв у контексті розвитку органічного виробництва	36
КОВАЛЬОВ М., МИХАЙЛОВА Д. Застосування ЕМ технологій в органічному овочівництві для збереження навколишнього природного середовища	39
КОВАЛЬЧУК С., КАЛЬКО А. Екологічно доцільне вилучення сапропелю із старіючих озер Західного Полісся	41
КОЛЕСНИКОВ М., ПАЩЕНКО Ю. Формування врожайності сортів пшениці озимої за дії біостимулятора «Стимпо» в умовах Південного Степу України	44
КОСТИШИН О., ФЕДИНА Б., ВАСИЛИШИН Г. Екологічні виклики та шляхи подолання деградації ґрунтів в Україні у контексті сталого розвитку та повоєнного відновлення	47
МАКАРЧУК Б., ГЕРАСЬКО Т. Вплив припосівного внесення біочару, сапропелю і біогумусу на врожайність ячменю ярого	50
МЕЛЬНІЧЕНКО Л., ПОНОМАРЕНКО Л. Органічне харчування — здоровий стиль життя	53
ОМЕЛЬЧУК С. Цифрові двійники органічних агросистем як інструмент управління та прогнозування	55
ПЕРИТ В. Антиокиснювальні ефекти біологічно активних речовин у складі олій	57
ПЕТРОВСЬКА Т., ГОРДЕНКО К., ГОЛОВКО С. Зоотехнічні заходи з відновлення кондиції свиноматок після відлучення поросят	59
РОЖКОВА М. Агроволокно як інструмент сталого та органічного	62
РУСІНА Н., БРЕЧКО З. Органічні практики для відновлення деградованих земель: перспективи та виклики	65
САМІЛИК М., НОСИК М. Доцільність використання шовковиці чорної для виробництва вина	68
СИНЕНКО Т., ПОПОВА А. Інноваційні способи переробки ягід в органічному агровиробництві	71
СТЕЦЕНКО А., ОРИХІВСЬКА О. Крапельне зрошення як стратегія адаптації органічного землеробства до кліматичних змін та викликів воєнного часу	74

МАСЛОВСЬКА Л., ГОЛОВЕШКО Ю. Порівняння якості зерна озимої пшениці залежно від попередника	77
ЛАВРИЩЕВ О., ДУРАС М., ХАРЧЕНКО Г. Моделювання ефективності очищення повітря від шкідливих газів у тваринницьких приміщеннях	79
ТАРКАН М., КОНДРАШКІН Ю. Заходи зі збільшення гумусу у ґрунті за органічного виробництва у Навчально-практичному центрі Липковатівського аграрного фахового коледжу	81
ФЕДИНА Б., ВАСИЛИШИН Г. Вплив сучасних селекційних технологій на продовольчу безпеку	82
ФОМІЧОВА О., ЛУКИНЮК А. ZERO WASTE органічних відходів як стратегія захисту навколишнього середовища	85
ХОРЕШКО Н., БАГМУТ Р. Роль фахової передвищої освіти у підготовці фахівців з органічного виробництва	89
ЦИЦЮРА Я. Інтенсифікація процесів ґрунтореабілітації внаслідок застосування редьки олійної як сидерату	92
ШКІНДЕР-БАРМІНА А. Стійкі до грибних хвороб сорти вишні для органічного виробництва	95
ЩЕРБАК О., КРУГЛЯК О. Органічне виробництво в Чеській Республіці: економічні аспекти та ринкові виклики	98
TSYGANKOVA V., ANDREEV A., ANDRUSEVICH Ya., KOPICH V., PILYO S., POPILNICHENKO S., BROVARETS V. Improving the growth of agricultural crops and increasing their yield using environmentally friendly plant growth regulators and biofertilizers	101
ДУРАС М., НОВОСИЛЕЦЬКИЙ Ю., ЛОГВІНОВ Г. Застосування біогазових установок на території Поліського регіону	104
БАБИЧ О. Роль хімії в процесі формуванні фахівців сфери органічного виробництва	107
ДИНЯ В., ДИНЯ У. Механізовані технології вирощування сільськогосподарських культур як основа органічного агровиробництва	109
ЛІННІК А. Органічне землеробство як особливість освітньо-професійної програми вищої школи	112

ЗАДОРОЖНА І. Розвиток органічного сектору через якісну освіту	114
ПОНОМАРЕНКО О. Щербак в. компостування та використання органічних добрив як альтернатива мінеральним	116
БАДЬОРНА Л.Ю. Досвід вирощування органічної гречки в умовах Північно-Східного Лісостепу України в господарстві СФГ «Перлина» Сумської області	118
ПАХОЛЮК В. Поліморфні білки сироватки крові як показник для оцінки продуктивності тварин великої рогатої худоби	120
ЖУРАВЕЛЬ С., РУДЕНКО В., ЖУРАВЕЛЬ С. Виклики, що стоять перед органічним виробництвом в Україні у воєнний та післявоєнні періоди	123
ЦЮК Ю. Вплив передпосівної обробки насіння біологічно активними препаратами на розвиток кореневої системи жита озимого	125
ТРЕМБІЦЬКА О. Ефективність біологічних препаратів під час вирощування спельти озимої в умовах Полісся	128
СТЕГНІЙ Т. Органічне агровиробництво: критична відповідь на екологічні виклики сьогодення	130
РОЖКО В. Поживний режим ґрунту пшениці озимої в умовах ВП НУБіП Агрономічна дослідна станція	132
ПОЛІНЬКЕВИЧ С. Можливості цифрового маркетингу для підприємств аграрного сектору України	136
МАКАРЧУК О., ШИМАНСЬКА Т. Органічне виробництво як чинник сталого розвитку сільських територій	138
КАМИШОВ Д., РОЖКО В. Обґрунтування системи обробітку ґрунту під пшеницю озиму в умовах Кіровоградської області	140
ЖУРАВСЬКА І., БЕЗВЕРХА Л. Аналіз органічних технологій зберігання бульб топінамбура	143
ДУБЧАК Н., КИРИК О. Біотехнологічні процеси у аграрному виробництві	144
КАРПЕНКО О.Ю., ХИЖНЯК О.С. Вплив різних попередників на алеллопатичну активність ґрунту в посівах пшениці озимої	147

ДОБРАНСЬКИЙ С., БУЧКО І. Напрями удосконалення структури та змісту методичної роботи у закладах фахової передвищої освіти	149
БАБАЄВ С. Роль локальних фермерських та сімейних господарств у виробництві продуктів харчування	151
ПОЛЩУК О. Використання технологій органічного виробництва у рослинництві	154
КУЧЕРУК М., ЗАСЄКІН Д. Благополуччя сільськогосподарської птиці: проблеми та шляхи їх розв'язання	156
КОСТЮК О. Впровадження органічних технологій у виробництво задля збереження навколишнього природного середовища	157
КУТОВЕНКО В., КАРПЕНКО М., ХІЛЬЧЕВСЬКИЙ О. Вплив мікродобрива оракул на морфологічні ознаки гібридів цибулі ріпчастої	160
HONCHAROVA N., MELUTA H. Current state and prospects for the development of organic apicultural production in Ukraine	162
КАРАУЛЬНА В., ФІЛПОВА Л., МАЦКЕВИЧ В. Просторова міграція хлорорганічних пестицидів від джерела локального забруднення	165
ПАВЛІЧЕНКО А., ЗАЙКА Н., ТИТАРЕНКО О. Вплив елементів технології вирощування на ріст та розвиток пшениці спельти	167
КАРПУК Л., ЄЗЕРКОВСЬКА Л., МАЛИНКА Л. Особливості вирощування соняшнику за органічного виробництва	168
КУВШИНОВА А. Біопрепарати як елементи екологізації технології вирощування озимого ячменю в умовах Південного Степу України	169
ПОПОВА, Л.В., ПОПОВА Л.М., НЕМЕРИЦЬКА Л.М. <i>Neodryinus Typhlocybae</i> (Ashmead, 1893) (Hymenoptera: Dryinide) — перша знахідка в Україні	172
НЕМЕРИЦЬКА Л., ЖУРАВСЬКА І., ЛЕБЕДІВСЬКИЙ Б. Шляхи проникнення збудника <i>PHYTOPHTHORA INFESTANS</i> у бульби картоплі після штучного інокулювання їх патогеном за зберігання	174

Наукове видання

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО: ОСВІТА І НАУКА

**Збірник матеріалів
X Міжнародної науково-практичної конференції
14 жовтня 2025 року**

Науково-методичний центр ВФПО
Київ, вул. Смілянська, 11